ตัวหรือธุรกิจอิสระร้อยละ 12.24 ลูกจ้างภาคเอกชนร้อยละ 10.58 รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจร้อยละ 1.46 และประกอบอาชีพอื่นๆ เช่นหาของป่าเก็บของเก่าขายร้อยละ 1.09 นอกจากนั้นยังพบว่าสังคมไทยยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนพิการ มีความอับอายถ้ามีสมาชิกในครอบครัวเป็นคนพิการ และมักจะถูกเก็บซ่อนไว้ในบ้าน การสงเคราะห์จากภาครัฐเพียงด้านเดียวยังคงไม่พอ ซึ่งการจะทำให้คนไทยเกิดทัศนคติที่ดีต่อคนพิการเกิดการยอมรับและเชื่อถือนั้น ต้องอาศัยการเสริมพลังจากคนพิการ ครอบครัวคนพิการ หน่วยงานภาครัฐและชุมชนในพื้นที่ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการดูแลรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางกายและทางจิตใจของคนพิการ[1]

จังหวัดสกลนคร พ.ศ.2558 มีประชากร จำนวน 1,140,229 คน เป็นคนพิการ จำนวน 25,865 คน ร้อยละ 2.27 ของประชากรทั้งหมด เมื่อแยกประเภทความพิการ พบว่า คนพิการทางการมองเห็น จำนวน 4,097 คน ร้อยละ 15.84 คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน 4,822 คน ร้อยละ 18.64 คนพิการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว จำนวน 10,343 คน ร้อยละ 39.99 คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม จำนวน 2,693 คน ร้อยละ 10.41 คนพิการทางสติปัญญา จำนวน 2,625 คน ร้อยละ 10.15 คนพิการทางการเรียนรู้ จำนวน 973 คน ร้อยละ 3.76 และคนพิการทางออทิสติก จำนวน 312 คน ร้อยละ 1.21 ของจำนวนคนพิการทั้งหมด[2]

อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร พ.ศ. 2558 มีประชากร จำนวน 173,684 คน เป็นคนพิการ จำนวน 2,744 คน ร้อยละ 1.58 ของประชากรทั้งหมด เมื่อแยกประเภทความพิการ พบว่า คนพิการทางการมองเห็น จำนวน 294 คน ร้อยละ 10.72 คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน 550 คน ร้อยละ 20.04 คนพิการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว จำนวน 1,164 คน ร้อยละ 42.42 คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม จำนวน 284 คน ร้อยละ 10.35 คนพิการทางสติปัญญา จำนวน 303 คน ร้อยละ 11.04 คนพิการทางการเรียนรู้ จำนวน 117 คน ร้อยละ 4.26 และคนพิการทางออทิสติก จำนวน 32 คน ร้อยละ 1.17 ของจำนวนคนพิการทั้งหมด[3]

ตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร แบ่งเขตรับผิดชอบออกเป็น 8 หมู่บ้าน มีประชากรในพื้นที่รับผิดชอบ จำนวนทั้งสิ้น 5,190 คนเป็นคนพิการ จำนวน 127 คน ร้อยละ 2.45 ของประชากรทั้งหมด แบ่งตามประเภทของความพิการได้ดังนี้ คนพิการทางการมองเห็น จำนวน 12 คน ร้อยละ 9.45 คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน 26 คน ร้อยละ 20.47 คนพิการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว จำนวน 46 คน ร้อยละ 36.22 คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรมหรือออทิสติก จำนวน 25 คน ร้อยละ 19.69 คนพิการทางสติปัญญา จำนวน 14 คน ร้อยละ 11.02 และคนพิการทางการเรียนรู้ จำนวน 4 คน ร้อยละ 3.15 ของจำนวนคนพิการทั้งหมด[4]จากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา และการดำเนินงานดูแลคนพิการในตำบลธาตุทองที่ผ่านมาร่วมกันโดยการประชุมแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลคนพิการตำบลธาตุทองเมื่อเดือน สิงหาคม 2558 ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนเจ้าหน้าที่จาก โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสว่างแดนดิน องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธาตุทอง ผู้นำชุมชน อสม. และผู้ดูแลคนพิการ จำนวน 33 คน พบว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการยังไม่ต่อเนื่อง คนพิการขาดกายอุปกรณ์ ขาดทุนในการประกอบอาชีพ ขาดความรู้ในการดูแลด้านสุขภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานทับซ้อนกันในบางเรื่อง ขาดการประสานงานในการทำงานเป็นทีม ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลคนพิการ ขาดการเชื่อมโยงการดำเนินงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การจัดกระบวนการดูแลคนพิการหรือกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ก็ยังไม่เป็นรูปธรรมหรือมีความชัดเจนมากนัก จากการสำรวจข้อมูลคนพิการเบื้องต้น ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธาตุทองในเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2558 โดยใช้แบบประเมินคุณภาพชีวิตคนพิการ ขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย พบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวตำบลธาตุทองส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพกายระดับกลางๆ ร้อยละ 71.7 ด้านสุขภาพจิตใจระดับกลางๆ ร้อยละ 54.4 ด้านสัมพันธภาพทางสังคมระดับกลางๆ ร้อยละ 76.1 ด้านสิ่งแวดล้อมระดับกลางๆ ร้อยละ 71.7 และคุณภาพชีวิตโดยรวมระดับกลางๆ ร้อยละ 73.9 คนพิการหนึ่งคน อาจทำให้เกิดผลเสียต่างๆ มากมาย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจและสังคม ต่อตัวคนพิการ ครอบครัวและประเทศชาติ

ผู้วิจัยร่วมกับชุมชน ได้ให้ความสำคัญที่จะค้นหากระบวนการที่เหมาะสม ในการดูแลคนพิการของตำบลธาตุทอง เพื่อให้คนพิการตำบลธาตุทอง ได้เข้าถึงบริการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการอย่างต่อเนื่อง มีกายอุปกรณ์ในการฟื้นฟูสภาพ มีทุนหรือมีความรู้ในการประกอบอาชีพ มีความรู้ในการดูแลด้านสุขภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการทำงานเป็นทีม ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลคนพิการ มีการเชื่อมโยงการดำเนินงานร่วมกัน ระหว่างเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญคือ ได้กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ซึ่งคนพิการกลุ่มนี้ มีจำนวนมากกว่าคนพิการในกลุ่มอื่น ๆ จึงได้จัดทำงานวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง มาร่วมประชุมแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์บริบทและสถานการณ์ของปัญหา ดำเนินงานตามกระบวนการแบบการมีส่วนร่วม และการประเมินคุณภาพชีวิตคนพิการหลังดำเนินการ เพื่อให้ได้แนวทางหรือกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยชุมชนตำบลธาตุทอง เป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนพิการในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. บริบทชุมชน ในการดูแลคนพิการพื้นที่ตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
2. กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยชุมชนตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
3. ผลจากการดำเนินงาน ตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยชุมชนตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
4. คุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหว จากการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยชุมชนตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยชุมชนตำบลธาตุทองอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

รูปแบบการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

วิธีการศึกษา

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อค้นหากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยชุมชน ตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนครประกอบด้วย

ขั้นเตรียมการวิจัย

1. ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อแจ้งให้พื้นที่ได้ทราบพร้อมขออนุญาตใช้เป็นพื้นที่วิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เตรียมเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัย
3. อบรมผู้ช่วยวิจัย ให้เข้าร่วมเป็นทีมผู้ช่วยในการวิจัยโดยการฝึก (Training) และสนทนากันระหว่างผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย
4. เตรียมพื้นที่และผู้ร่วมวิจัยได้จัดทำหนังสือประสานงานไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เป้าหมายแล้ว ผู้วิจัยรวมทั้งผู้ร่วมวิจัย จึงได้ลงพื้นที่เพื่อชี้แจงขั้นตอนและกระบวนการต่าง ๆ ของการวิจัย พร้อมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรม
5. เตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในระยะของการวางแผน (Planning)

ขั้นปฏิบัติการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ตามกรอบของ Kemmis and Mc Taggart และผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 8 กิจกรรม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning) ทำการศึกษาบริบท โดยการออกสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่มตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้ออกเก็บข้อมูลและได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสู่กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ จากนั้นได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทำแผน โดยใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Technology of Participation: TOP) เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยชุมชน ตำบลธาตุทอง

ขั้นตอนที่ 2 ลงมือปฏิบัติงาน (Action) คือ นำแผนปฏิบัติการที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาปฏิบัติตามแผนกิจกรรมหรือโครงการที่กำหนดไว้โดยผู้วิจัยลงพื้นที่สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมพร้อมกับบันทึกผลที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 สังเกตผล (Observation) ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 นิเทศติดตามการดำเนินงาน เมื่อผู้รับผิดชอบกิจกรรมหรือโครงการ มีปัญหาอุปสรรคใด ๆ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ก็ต้องคอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ นั้น ดำเนินไปได้ด้วยดีกิจกรรมที่ 2 การประเมินผลการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่จัดหาและที่สร้างขึ้นในการประเมินผลและใช้แบบประเมินคุณภาพชีวิตคนพิการของ WHO ชุดย่อฉบับภาษาไทย ประเมินกลุ่มเป้าหมายหลังดำเนินการแล้ว

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection) โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือถอดบทเรียน รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้วย

ประชากรและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มด้วยกันคือ

1. กลุ่มขับเคลื่อนเพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ประชากร คือ บุคคลที่ที่เกี่ยวข้องในการดูแลคนพิการพื้นที่ตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัด

สกลนคร จำนวนทั้งสิ้น 78 คน ประกอบด้วย ภาคการเมือง ได้แก่ บุคลากรจากองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนักพัฒนาชุมชน รวม 3 คน ภาควิชาการ ได้แก่ บุคลากรจากโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสว่างแดนดิน ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ 3 คน นักกายภาพบำบัด 3 คน และนักจิตวิทยา 2 คน เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คือ นักวิชาการสาธารณสุข 2 คน พยาบาลวิชาชีพ 2 คน และเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 1 คน รวม 13 คน และภาคประชาชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน 8 คน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 8 คน และผู้ดูแลคนพิการ 46 คน รวม 62 คน

กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหว พื้นที่ตำบลธาตุทอง ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างจากภาคการเมือง ภาควิชาการและภาคประชาชน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ บุคลากรจากองค์การปกครองส่วนตำบลธาตุทอง คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง นักพัฒนาชุมชน รวม 3 คน บุคลากรจากโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสว่างแดนดิน คือ พยาบาลวิชาชีพ 1 คน นักกายภาพบำบัด 1 คน นักจิตวิทยา 1 คน รวม 3 คน บุคลากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธาตุทอง คือ นักวิชาการสาธารณสุข 1 คน พยาบาลวิชาชีพ 1 คน เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 1 คน รวม 3 คน ผู้นำชุมชน 8 คน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขระดับหมู่บ้าน 8 คน และผู้ดูแลคนพิการ 8 คน จากกระบวนการทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้ จึงมีผู้ให้ข้อมูลหลักที่จะทำให้ได้ข้อมูลอิ่มตัวทั้งหมด 33 คน

2. กลุ่มประเมินผลลัพธ์

คนพิการทางการเคลื่อนไหว ที่ขึ้นทะเบียนในองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทองและรับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธาตุทองทั้งหมด จำนวน 46 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย แบบประเมินคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การอนามัยโลก (WHO) ชุดย่อฉบับภาษาไทย

2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วยแบบบันทึกกิจกรรม แบบบันทึกภาคสนามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชน ข้อมูลคนพิการของพื้นที่ที่ทำการวิจัย จากโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสว่างแดนดิน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธาตุทอง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสกลนคร และสัมภาษณ์คนพิการโดยทีมผู้วิจัย ในระยะของการเตรียมการ

2. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการบันทึกกิจกรรมจากกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ในขั้นตอนการวางแผน (Planning)

3. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการบันทึกกิจกรรม การบันทึกภาคสนามที่ได้จากการสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในขั้นตอนการลงมือปฏิบัติงาน (Action)

4. เก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพชีวิตและแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งมีการบันทึกกิจกรรม จากการสนทนากลุ่มในระยะขั้นตอนการสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นตอนการสะท้อนผล (Reflection)

ผลการศึกษา

1. บริบทชุมชนในการดูแลคนพิการพื้นที่ตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ตำบลธาตุทอง พบว่า ตำบลธาตุทอง แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน 1,326 หลังคาเรือน ประชากร 5,290 คน เพศชาย 2,565 คน ร้อยละ 48.49 เพศหญิง 2,725 คน ร้อยละ 51.51 อสม.จำนวน 154 คน จากการวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพ 5 อันดับแรกได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคมะเร็ง อุบัติเหตุและสารปนเปื้อนในอาหาร ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการตายและความพิการของประชาชน ตำบลธาตุทองมีคนพิการทุกประเภททั้งหมด จำนวน 127 คน คนพิการทางด้านร่างกายหรือทางการเคลื่อนไหวมากที่สุด จำนวน 46 คน ร้อยละ 36.22 รองลงมาคือ คนพิการทางด้านการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน 26 คน ร้อยละ 20.47 การดูแลคนพิการของชุมชนและความต้องการช่วยเหลือของคนพิการทางการเคลื่อนไหว พบว่า มีคนพิการทางการเคลื่อนไหวในหลาย ๆ คน ที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ การทำกายภาพบำบัด การสนับสนุนกายอุปกรณ์ การช่วยเหลือการสร้างอาชีพเบี้ยยังชีพ การเยี่ยมบ้าน การดูแลสุขภาพจิต และการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย คนพิการทางการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีคุณค่าและสังคมให้การยอมรับ แต่ก็ยังพบคนพิการบางส่วนคิดว่าตนเองไม่มีคุณค่า เป็นภาระแก่ครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นกลุ่มของผู้นำชุมชน อสม. ผู้ดูแลคนพิการ และบุคลากรภาครัฐ ได้แสดงความคิดเห็นต่อคนพิการทางการเคลื่อนไหวตำบลธาตุทองว่า คนพิการส่วนใหญ่ ยังมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี อยู่ในภาวะพึ่งพิง ขาดการดูแลจากญาติพี่น้อง มีปัญหาเรื่องสภาพจิตใจ ขาดอาชีพเสริม สุขภาพร่างกายและสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยไม่ดี คนพิการยังต้องการกำลังใจจากคนรอบข้าง ต้องการกายอุปกรณ์ ยารักษาโรค รถรับส่งเวลาไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล ต้องการมีสวัสดิการที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ดี มีทีมเจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมบ้านเสริมกำลังใจ อบรมให้ความรู้แก่ผู้ดูแลและคนพิการ ควรจัดงานวันคนพิการในระดับตำบล สังคมควรเปิดโอกาสให้คนพิการได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ไม่รังเกียจและเกิดการแบ่งแยก มีการปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความปลอดภัย ความสะดวกต่อการใช้ชีวิตประจำวันของคนพิการ และการได้รับเบี้ยยังชีพ

2. กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยชุมชนตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบทและวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาคนพิการ ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหว ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ โดยมีภารกิจหลัก 10 กิจกรรม คือ 1) การสร้างภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม 2) การจ่ายเบี้ยยังชีพ 3) การอบรมความรู้ 4) การสนับสนุนกายอุปกรณ์ 5) การจัดบริการแพทย์แผนไทย 6) การเสริมกำลังใจ 7) การเฝ้าระวังภัยสุขภาพ 8) การเปิดพื้นที่ให้มีส่วนร่วมทางสังคม 9) การปรับสภาพแวดล้อม และ 10) การสร้างอาชีพเสริม ขั้นตอนที่ 4 การประเมินคุณภาพชีวิตคนพิการ และ ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จและถอดบทเรียน

3. ผลจากการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยชุมชนตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนครพบว่า กิจกรรมภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม ได้มีการจัดประชุมภาคีเครือข่ายและชุมชน เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ให้รับผิดชอบ โดยได้ยึดบทบาทตามแผนปฏิบัติการเป็นหลัก จากการประชุมได้มีการเสนอเพื่อมอบหมายภารกิจร่วมกัน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ให้มีผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม

การจ่ายเบี้ยยังชีพ คนพิการทางการเคลื่อนไหวตำบลธาตุทอง จำนวน 46 คน ได้รับเบี้ยยังชีพครอบคลุม โดยในแต่ละเดือน เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทองได้ออกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพแก่คนพิการ ณ ศาลาประชาคมของแต่ละหมู่บ้าน โดยมีการแจ้งแผนการออกจ่ายเบี้ยยังให้ผู้นำชุมชนทราบล่วงหน้าก่อนอย่างน้อย 1 สัปดาห์

กิจกรรมอบรมความรู้ มีการจัดอบรมผู้ดูแลระดับตำบล ระดับหมู่บ้านและระดับครอบครัว โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนสุขภาพตำบลธาตุทอง มีการฝึกประสบการณ์การดูแลคนพิการและจัดตั้งเครือข่ายผู้ดูแลระดับหมู่บ้านและตำบลผ่านระบบไลน์

กิจกรรมสนับสนุนกายอุปกรณ์ มีการสนับสนุนกายอุปกรณ์แก่คนพิการจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สนับสนุนรถเข็น เตียงลม รถซาเล้ง ไม้ค้ำยัน เป็นต้น นอกจากนั้น ชุมชนยังได้จัดทำนวัตกรรมกายอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ราวไม้ไผ่ฝึกเดิน วอคเกอร์ ไม้ค้ำยัน ไม้ยกก้น ดัมเบล รอกชัก นอกจากนั้น ยังมีการคิดค้นนวัตกรรมส่งเสริมสุขภาพ คือ 1) นวัตกรรมรำผ้าพลอง ทำนองสรภัญ ป้องกันโรค และ 2) นวัตกรรมนวดด้วยผ้าขาวม้ากดจุดคลายเมื่อย ซึ่งผู้ดูแลคนพิการ ได้ออกแนะนำฝึกสอน ให้คนพิการได้ปฏิบัติ

กิจกรรมแพทย์แผนไทย ได้มีนักการแพทย์แผนไทยจากโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสว่างแดนดิน และผู้ช่วยแพทย์แผนไทยจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธาตุทอง ได้ออกนวด ประคบสมุนไพรเพื่อฟื้นฟูสภาพคนพิการทุกครั้ง โดยออกดำเนินการสัปดาห์ละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย จนกว่าคนพิการจะมีอาการดีขึ้น หลังจากนั้นออกบำบัดเดือนละ 1 ครั้ง นอกจากนั้นได้มีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ดูแลในการนวด ประคบสมุนไพรแก่คนพิการด้วย

กิจกรรมการเสริมกำลังใจ ได้มีการทำกำหนดการในการออกเยี่ยมบ้านของทีมหมอครอบครัวทุกระดับ เพื่อให้ทีมงานได้รับทราบและวางแผนการทำงานไว้ล่วงหน้า ทีมหมอครอบครัวระดับอำเภอ ออกเยี่ยมบ้านคนพิการเดือนละ 1 ครั้ง ทีมหมอครอบครัวระดับตำบลออกเยี่ยมบ้านคนพิการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ส่วนทีมระดับหมู่บ้านได้ออกดูแลให้คำแนะนำ ประสานงานตามความเหมาะสม ตามกำหนดการที่ได้วางไว้ รวมทั้งได้ส่งเสริมให้สภาเด็กและเยาวชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการเยี่ยมบ้านร่วมกับทีมหมอครอบครัวด้วย

กิจกรรมเฝ้าระวังภัยสุขภาพ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและผู้ดูแลคนพิการ มีการเฝ้าระวัง สอดส่องดูแลคนพิการไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับบุหรี่ สุรา ยาเสพติด หากพบ ก็เข้าแนะนำการปฏิบัติตัวหรือรายงานเพื่อขอคำปรึกษากับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้มีการเฝ้าระวังภัยสุขภาพของคนพิการในพื้นที่หมู่บ้านของตัวเอง หากพบคนพิการมีการเจ็บป่วย ก็จะจัดหายาเบื้องต้นให้รับประทาน ซึ่งทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธาตุทอง ได้สนับสนุนเวชภัณฑ์ยาไว้ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) และ อสม. ให้คำแนะนำการปฏิบัติตน หากอาการไม่ดีขึ้น ก็มีการ

ขอคำปรึกษากับทีมหมอครอบครัวระดับตำบล โดยในทุกหลังคาเรือนจะมีหมอประจำครอบครัวดูแล มีเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ทุกหลังคาเรือนเมื่อมีเหตุจำเป็น

กิจกรรมการเปิดพื้นที่ให้คนพิการมีส่วนร่วมทางสังคม ในแต่ละหมู่บ้านได้เปิดโอกาสให้คนพิการที่มีความสามารถ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

กิจกรรมการปรับสภาพแวดล้อม การดูแลความสะอาดบ้านคนพิการ ทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธาตุทองร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้ออกประเมินและสอนการจัดบ้านเรือนให้ผู้ดูแลคนพิการประจำครอบครัว ดำเนินการตามแบบประเมินมาตรฐานครัวเรือนสะอาด น่าอยู่จังหวัดสกลนคร องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทองและสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสกลนคร (พมจ.) ได้สนับสนุนงบประมาณในการปรับสภาพแวดล้อมบ้านคนพิการ กรณีที่ครอบครัวไม่สามารถดำเนินการเองได้ จำนวน 16 หลังคาเรือน โดยการปรับทางลาด ปรับปรุงห้องน้ำ ปรับปรุงบริเวณที่นอนของคนพิการให้สะดวกขึ้น เป็นต้น และได้มีการต่อเติมบ้านให้คนพิการ จำนวน 2 หลัง เพื่อย้ายคนพิการให้ลงมาอยู่ชั้นล่างของบ้าน คนพิการจะได้ใช้ชีวิตที่สะดวกขึ้น

กิจกรรมการสร้างอาชีพ ได้มีการจัดอบรมการสร้างอาชีพแก่คนพิการและครอบครัว รวมทั้งได้มอบทุนและอุปกรณ์ประกอบอาชีพให้คนพิการ จัดหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของคนพิการ ทำให้คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการประจำครอบครัว มีความรู้ในการประกอบอาชีพ และมีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์อย่างครอบคลุม

4. คุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวหลังจากการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยชุมชน ตำบลธาตุทอง พบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพกายอยู่ระดับปานกลาง ร้อยละ 52.20 ด้านสุขภาพจิตอยู่ในระดับดี ร้อยละ 63.00 ด้านสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 54.30 ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 65.20 และมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 65.20 ตาม (Table 1)

Table 1 Quality of lifefor disable movement in Thatthong sub-district,Sawangdandin district, Sakonnakhon province.

Quality of life	Pre (n=46)		Post (n=46)	
	Number	%	Number	%
Physical health				
Good level	4	8.70	20	43.50
Moderate level	33	71.70	24	52.20
Poor level	9	19.60	2	4.30
Mental Health				
Good level	14	30.40	29	63.00
Moderate level	25	54.40	16	34.80
Poor level	7	15.20	1	2.20
social relationships				
Good level	1	2.20	25	54.30
Moderate level	35	76.10	20	43.50
Poor level	10	21.70	1	2.20
Environment				
Good level	8	17.40	30	65.20
Moderate level	33	71.70	16	34.80
Poor level	5	10.90	0	0
Overall quality of life				
Good level	5	10.90	30	65.20
Moderate level	34	73.90	15	32.60
Poor level	7	15.20	1	2.20

5. จากการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยชุมชน ตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ทำให้ได้กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวตำบลธาตุทอง จะเห็นได้ว่าในทุกกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ ได้มีภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกตำบล เข้ามาร่วมดำเนินการและเป็นผู้รับผิดชอบภารกิจหลัก ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี คนพิการทางการเคลื่อนไหวได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคมและทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งตรงตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ที่องค์การอนามัยโลกได้กำหนดไว้คือ ทางกาย คนพิการทางการเคลื่อนไหว ได้รับการฟื้นฟูสภาพร่างกาย การได้รับการอุปกรณ์ต่าง ๆ ทางจิตใจ คนพิการได้รับการเสริมกำลังใจจากทีมหมอครอบครัวและสภาเด็กเยาวชนในการออกเยี่ยมบ้าน ทางสังคม คนพิการได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เช่น ร่วมเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการในงานบุญประเพณีต่าง ๆ และทางด้านสิ่งแวดล้อม คนพิการได้รับการปรับสภาพบ้านเรือนให้เอื้อต่อความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากนั้น ยังมีการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชนตำบลธาตุทอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม เกิดวัฒนธรรมอันดีในการดูแลซึ่งกันและกันของคนในสังคมมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาของคนพิการ และที่สำคัญคือการสร้างขวัญกำลังใจคนพิการทางการเคลื่อนไหว มีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น มีกำลังใจที่จะมุ่งมั่นในการฟื้นฟูสภาพของตนเอง รวมทั้งครอบครัวคนพิการได้รับการฝึกอบรมต่าง ๆ ทำให้มีมุมมองหรือมีความหวังที่จะช่วยให้คนพิการได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วิจารณ์และสรุปผล

กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยชุมชน ตำบลธาตุทอง จะเห็นได้ว่า ภาคีเครือข่ายและชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การค้นหาข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาของคนพิการทางการเคลื่อนไหว การหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน การจัดแผนปฏิบัติการ ซึ่งพบว่า ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี มีความเห็นพร้องต้องกันว่า สิ่งที่เป็นอยู่นั้น เป็นปัญหาของชุมชนที่ทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ผลการวิเคราะห์ปัญหาทำให้ทราบถึงรากเหง้าของปัญหา เนื่องจากปัญหาบางอย่างมีความซับซ้อนและละเอียดอ่อน เกินกว่าที่บุคคลภายนอกชุมชนจะรับรู้และเข้าถึงปัญหาได้ ภาคีเครือข่ายและชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแผนปฏิบัติการร่วมกัน จนทำให้ได้ภารกิจหลัก 10 ประการ ในแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประกอบด้วย 1) การสร้างภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม 2) การจ่ายเบี้ยยังชีพ 3) การอบรมความรู้ 4) การสนับสนุนกายอุปกรณ์ 5) การจัดบริการแพทย์แผนไทย 6) การเสริมกำลังใจ 7) การเฝ้าระวังภัยสุขภาพ 8) การเปิดพื้นที่ให้มีส่วนร่วมทางสังคม 9) การปรับสภาพแวดล้อม และ 10) การสร้างอาชีพเสริม มีการมอบหมายงานหรือมอบหมายภารกิจหลักที่เหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ ให้รับผิดชอบร่วมกับชุมชน หาแหล่งงบประมาณและทรัพยากรอื่น ๆ สนับสนุนการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศศิธร ศิวภัทรพงค์[5] กระบวนการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการในชุมชนสุขภาวะ กล่าวว่า การมีกระบวนการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการภายในตำบลอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการปฏิบัติงานคือลงเยี่ยมบ้านคนพิการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพในชุมชนและสถานที่ราชการสำคัญปรับสภาพบ้านคนพิการส่งเสริมอาชีพแก่คนพิการจัดกิจกรรมวันคนพิการของตำบล ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานภายในชุมชน มีทัศนคติการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันทำให้คนพิการได้รับการช่วยเหลือขั้นพื้นฐาน คือเจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมบ้านประสานงานให้กับคนพิการทำบัตรให้คนพิการ บำบัดและฟื้นฟูสภาพคนพิการ สนับสนุนอุปกรณ์เสริมและอุปกรณ์ช่วยเหลือที่จำเป็นคนพิการได้รับคำแนะนำด้านสุขภาพซึ่งถือเป็นการช่วยเหลือฟื้นฟูทั้งทางด้านร่ายกายและจิตใจส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนพิการในชุมชนดีขึ้นตามลำดับ ลักษณะที่ 2 ผลลัพธ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหว พบว่า คนพิการทางการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายอยู่ระดับปานกลาง ร้อยละ 52.20 ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับดี ร้อยละ 63.00 ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 54.30 ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 65.20 และส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 65.20 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเยาวลักษณ์ มีบุญมาก และคณะ[6]

ปัจจัยความสำเร็จในการดูแลคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการกล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการประเมินคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.8 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.2 และจากข้อมูลเชิงคุณภาพ พบประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องคือ ปัจจัยความสำเร็จในการดูแลคนพิการทางกายหรือทางการเคลื่อนไหวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคคลของคนพิการมีลักษณะที่สนับสนุนให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้แก่การ

หาวิธีช่วยเหลือตนเองและประดิษฐ์อุปกรณ์เครื่องช่วยต่าง ๆ ระยะเวลาที่เกิดความพิการและการปรับตัวปัจจัยด้านครอบครัวบางประการ ได้แก่การมีผู้ดูแลทั้งในครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายและการดำรงชีวิตในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัวมีผลต่อการรับรู้คุณภาพชีวิตของคนพิการ ปัจจัยด้านชุมชนที่มีผลต่อการรับรู้คุณภาพชีวิตของคนพิการได้แก่การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในชุมชนการมีเพื่อนและสภาพบ้านสวนมีความเป็นชนบทปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในการศึกษาครั้งนี้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้แก่ระบบช่วยเหลือและเบี้ยยังชีพความเชื่อเรื่องเวรกรรมความกตัญญูและหลักมนุษยธรรม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยชุมชนตำบลธาตุทองที่สำคัญได้แก่ กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น ภาคีเครือข่ายและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมในทุกๆ ขั้นตอน ทำให้ได้กระบวนการแก้ไขปัญหาของคนพิการที่ถูกจุด คนพิการได้รับการดูแลตามความต้องการของคนพิการและชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมในการดูแลคนพิการจากทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง มีการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงาน และที่สำคัญคือมีการสร้างขวัญกำลังใจให้คนพิการ คนพิการมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับสภาพความพิการที่เป็นอยู่ ทำให้การแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นไปได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ส่งผลให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดี คนพิการรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในสังคมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนนอกจากช่วยให้คนพิการฟื้นฟูสมรรถภาพได้อย่างต่อเนื่องแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นและสร้างขวัญกำลังใจให้คนพิการ รู้สึกถึงคุณค่าในตัวเองไม่ท้อแท้สิ้นหวังทั้งยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนให้ชุมชนสามารถดูแลคนพิการได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับงานวิจัย

1. การที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ดี ควรส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมดำเนินการทั้งภาคการเมือง ภาควิชาการ และภาคประชาชน ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ในชุมชนได้ตามความเหมาะสม นอกจากนั้นควรเพิ่มบุคลการทางภาควิชาการให้หลากหลาย มาร่วมดำเนินการ เช่น สถาปนิกที่มีความรู้ในการออกแบบกายอุปกรณ์ มาช่วยสอนให้ชุมชนคิดค้นนวัตกรรมที่มีคุณภาพได้ดียิ่งขึ้น และมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความรู้ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

2. การสร้างขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ จะเห็นได้ว่าคนพิการที่มีกำลังใจดี จะสามารถปฏิบัติตัวเองเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายได้ดี มากกว่าคนพิการที่ขาดขวัญกำลังใจ

3. การสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ นอกจากจะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัวคนพิการแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้คนพิการได้บริหารร่างกายหรือการฟื้นฟูสภาพของตนเอง และทำให้คนพิการมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น เห็นคุณค่าของตัวเองมากขึ้น จึงสมควรที่จะมีการสร้างอาชีพให้คนพิการและครอบครัวที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยชุมชน ตำบลธาตุทองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ส่งผลให้คุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหว อยู่ในระดับดี แต่เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านกระบวนการจัดการให้ได้รูปแบบที่เหมาะสม ควรมีการศึกษาโดยการเพิ่มวงรอบการวิจัยขึ้นอีก เพื่อให้ได้กระบวนการที่ดีมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคนพิการประเภทอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้ทราบว่ากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยชุมชน ตำบลธาตุทอง ที่เกิดขึ้น มีความเหมาะสมกับคนพิการทุกประเภท สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการกับคนพิการทุกประเภทได้

3. ควรมีการประเมินความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันของคนพิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อให้ทราบว่าผลจากการดำเนินงานตามกระบวนการที่เกิดขึ้นใหม่นี้ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนพิการทางกาย มีสภาพดีขึ้นจริงอย่างเห็นได้ชัดเจน

4. ควรมีการศึกษาถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการที่จะพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณนายพงษ์ศักดิ์ ราชโสภา นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ นางสาวพรพิมล พันทะสา นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ ภก.ศศิพงค์ ทิพย์รัชดาภร เภสัชกรชำนาญการ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยให้คำปรึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ที่อนุเคราะห์เจ้าหน้าที่เป็นทีมผู้ช่วยวิจัย อนุเคราะห์สถานที่

สำหรับรวบรวมข้อมูล จัดอบรมกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการวิจัย ขอบคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลธาตุทอง และผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกคนที่ให้การช่วยเหลือสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

[1] สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550; 2550.

[2] สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร. สรุปรายงานสถิติคนพิการประจำปี.จังหวัดสกลนคร; 2558.

[3] สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสว่างแดนดิน. สรุปรายงานสถิติคนพิการประจำปี.อำเภอสว่างแดนดินจังหวัดสกลนคร; 2558.

[4] องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง. สรุปรายงานสถิติคนพิการประจำปี.องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร; 2558.

[5] ศศิธร ศิวภัทรพงค์.กระบวนการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการในชุมชนสุขภาวะ. [ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ].เชียงใหม่: หมาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2557.

[6] เยาวลักษณ์ มีบุญมาก และคณะ. ปัจจัยความสำเร็จในการดูแลคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหว ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต.[ปริญญาวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. ราชบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี; 2554.